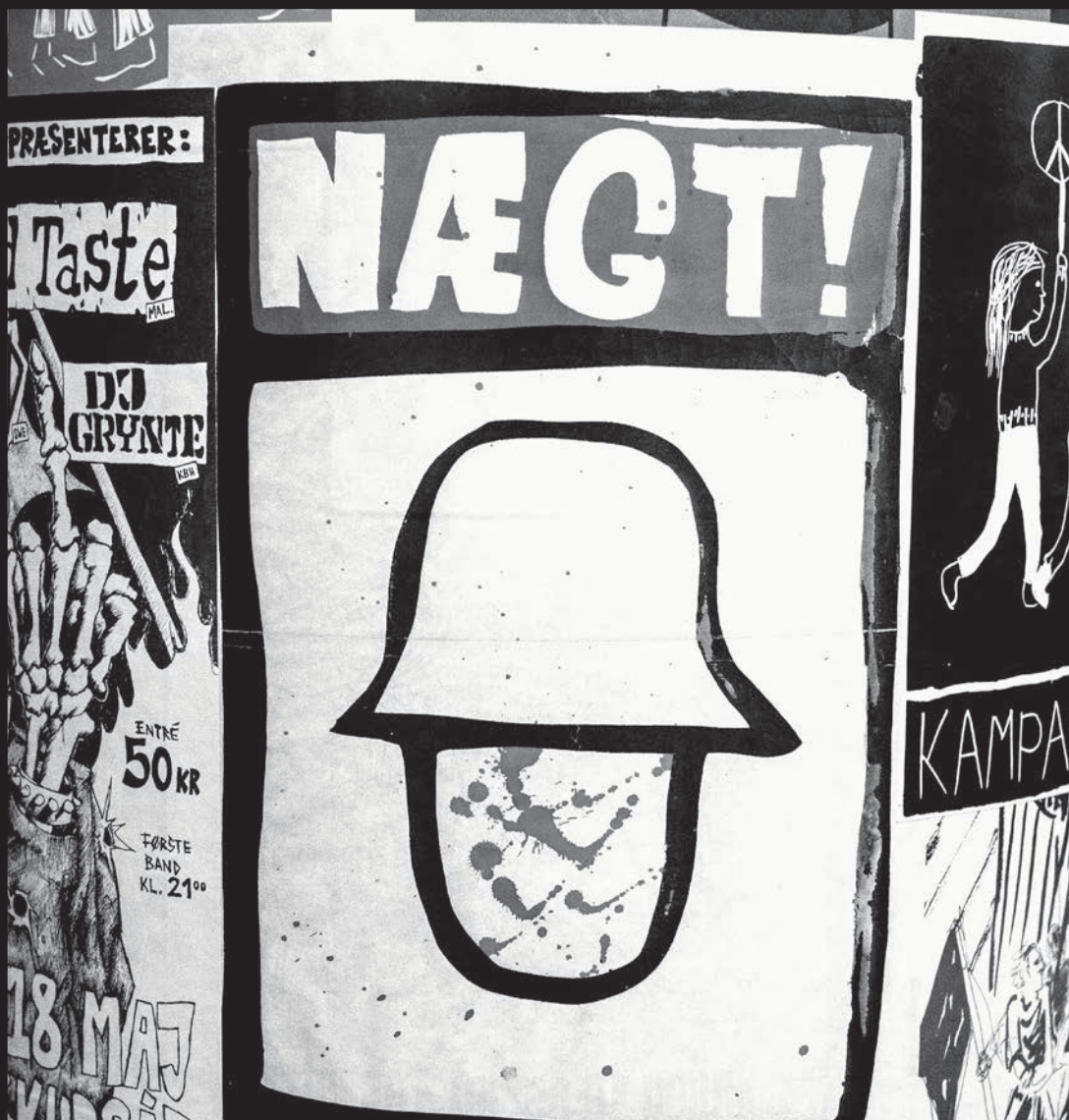

NYT OM

ARBEJDERMUSEET

Arbejderbevægelsens bibliotek & arkiv

FORSIDEFOTO:

Arbejdermuseets næste store særudstilling handler om protestbevægelser og om aktivister. Om ganske almindelige mennesker, der har engageret sig i samfundet og kæmpet for en sag, de tror på.

Arbejdermuseet

Rømersgade 22, 1362 København K. Tlf. 33 93 25 75. Mail: am@arbejdermuseet.dk

Åbent alle ugens dage kl. 10 – 16, onsdag dog åbent til kl. 19.

Lukket den 24.- 26. dec., 31. dec. og 1. januar.

Arbejdermuseets Venner

Arbejdermuseets Venner: mail: arbejdermuseetsvenner@gmail.com

Café & Øl-halle "1892"

Tlf. 33 33 00 18, mail: cafeogaelhalle@arbejdermuseet.dk.

Læs mere om museum, venneforening og café på: www.arbejdermuseet.dk

NYT OM ARBEJDERMUSEET udgives af Arbejdermuseets Venner.

REDAKTION: Gunda Sjøberg, Bendt Thuesen, Søren Bak-Jensen, Lise Thorsen (ansv.)

LAYOUT OG TRYK: Nana Keiding og Grafisk Arbejde. Oplag: 2.000 ex. ISSN nr. 0907-0753

BLADET UDKOMMER: 15. jan., 15. april og 15. sept.

MATERIALE SENDES TIL: redaktør Lise Thorsen på lisethorsen@gmail.com

FOTOS: Arbejdermuseet når intet andet er angivet.

VELKOMMEN TILBAGE – HÅBER JEG!

► AF SØREN BAK-JENSEN, DIREKTØR FOR ARBEJDERMUSEET

Jeg har intet at have det i. Og ingen kan jo vide det. Men jeg tror og håber, at når dette nummer af Nyt om Arbejdermuseet når frem til medlemmerne af Arbejdermuseets Venner og alle andre interesserede, så er vinterens lange nedlukning overstået og vi kan igen byde indenfor i Arbejdernes Forenings- og Forsamlingsbygning i Rømersgade.

Måske ikke helt så frit og impulsivt som tidligere. Coronaen skal nok stadig holdes i skak med restriktioner en rum tid endnu. Men i hvert fald sådan, at det museum og den bygning, der i så høj grad er skabt til fællesskab og samvær, igen kan blive brugt af alle, der har lyst til at møde historier fra vores fælles fortid.

Det har vi i hvert fald savnet på Arbejdermuseet. Et museum giver ikke mening uden besøgende. Og da slet ikke i et år, hvor den danske arbejderbevægelse fylder 150 år og alle sejl er sat til for at markere den store begivenhed. Heldigvis er året dog ikke gået endnu. Vi er endnu en måned fra årsdagen for at Louis Pio i 1871 udgav første nummer af sine "Socialistiske Blade" og dermed begynd-

te den oplysnings- og agitationsvirksomhed, der ledte til dannelsen af Den Internationale Arbejderforening for Danmark i oktober samme år. Meget af den historie kan man stadig nå at få med, både når vi i juni åbner udstillingen "A på plakaten", hvor plakater og pamfletter gør nedslag i Socialdemokratiets 150 år som arbejderbevægelsens politiske gren. Og selvfølgelig til efteråret, når vi i den nyrestaurerede festsal viser hele historien om det vidtforenede netværk af foreninger, organisationer og fællesskaber, der har udgjort den egentlige kraftkilde i arbejderbevægelsen. Sammen er vi stærke.

Forskønnelse – også uden for

Alle, der besøger Arbejdermuseet efter genåbningen, vil også kunne nyde den store og

Et museum uden gæster giver ingen mening. Derfor glæder vi os til at se jer igen!

vellykkede forskønnelse, som den nordligste del af Rømersgade har været udsat for. Gaden har fået bredere fortove, der er plantet træer, og ikke mindst er det lykkedes for Københavns Kommune at finde midler til at genetablere brostensbelægningen af kørebanen. Det har været et omfattende arbejde. Og i perioder var det sådan, at selv hvis vi havde måttet modtage besøgende på museet, så havde de ikke haft en ærlig chance

for at komme helskindet igennem det virvar af gravemaskiner, brostensbunker og afspærringer. Faktisk har gaden nogle dage mindet om barrikaderne fra Pariserkommunen, der mere end noget andet overbeviste Louis Pio om at arbejdernes vilkår måtte forbedres. Men resultatet er blevet utrolig flot. De rester af Københavns befæstning, der stadig findes i Ørstedsparken og Botanisk Have, er nu forbundet af et grønt bælte, der

markerer de snævre rammer byen brød ud af da flytningen fra land til by tog fart i slutningen af 1800-tallet og en ny samfundsklasse – arbejderne – opstod. Og midt i det hele ligger den forsamlingsbygning, som arbejderne hurtigt forstod de havde brug for. På den måde bevæger man sig helt bogstaveligt gennem historien, når man besøger Arbejdermuseet. Det håber jeg at rigtig mange vil gøre. Museets økonomi er hårdt pres-

set af den lange nedlukning, og vi vil gøre alt for at give alle så god en oplevelse, at de skynder sig at komme igen – gerne sammen med venner, familie eller kolleger. Husk også, at du stadig kan støtte Arbejdermuseet med et beløb ved at indbetale på MobilePay nummer 32547.

Velkommen tilbage på Arbejdermuseet!

AKTIVIST

Arbejdermuseets næste store særudstilling handler om protestbevægelser og om aktivister. Om ganske almindelige mennesker, der har engageret sig i samfundet og kæmpet for en sag, de tror på. I særudstillingen kan du møde 30 ildsjæle fra protestbevægelser på den politiske venstrefløj fra 1960-2020. Selvom de er forskellige, har de også meget til fælles. Protesten og håbet. Viljen til forandring. Behovet for at handle.

AKTIVIST

ARBEJDERMUSEET

ARBEJDERFORSAMLINGSBYGNINGER SOM UNESCO-VERDENSARV

► AF MARIE BRØNDGAARD, MUSEUMSINSPEKTØR

Arbejderbevægelsen som globalt fænomen er hele verdens kulturarv. Arbejdermuseet arbejder på at få en række arbejderforsamlingsbygninger på UNESCOs verdens-arvsliste.

UNESCO-verdensarvsliste rummer steder, der er vigtige for hele menneskelighedens samlede identitet. Danmark og Grønlands UNESCO-udpegninger viser den diversitet, som afspejler, hvad enestående universel værdi er. Der er indskrevet enestående naturområder ved Vadehavet, Stevns Klint og Ilulissat Isfjord. Menneskers spor ses i naturen i Parforcelandskabet, Kujataa og Aasivissuit-Nipisat. Derudover er Roskilde Domkirke og Kronborgs arkitektur, Danmarks dåbs-

attest på Jellingestenene og levende kulturel tradition i Christiansfeld indskrevet som verdensarv. Men der mangler udpegninger, der repræsenterer vigtige samfundsmæssige ændringer, som fandt sted i slutningen af 1800-tallet og starten af det 20. århundrede.

Et tiltrængt "helle"

Arbejdermuseet arbejder på en ansøgning, der kan fylde et hul på verdensarvslisten, hvor industrialiseringens ændrede samfunds-

forhold for den enkelte arbejder ses. Det er sociale, kulturelle og organisatoriske ændringer, som arbejderbevægelsen medførte, og som danner grundlag for vores velfærdssamfund. Arbejdermuseet kom på Danmarks tentative UNESCO-liste i 2018. At være på tentativlisten betyder, at den danske stat bakker op om, at vi indsender en nomineringsrapport, forhåbentlig i 2024. Forsamlingsbygningerne er et vidnesbyrd om arbejderbevægelsens globale tilstedeværelse, og tilsammen har de enestående universal værdi.

Bygningerne viser arbejdernes behov for at organisere sig i det daglige, både for at sikre socialt netværk, uddannelsesmuligheder og politisk organisation. Bygningerne er de materielle beviser på den immaterielle arbejderbevægelse, der er en stadig levende tradition. Det er kendetegnede ved bygningerne i mange lande, at de har mødefaciliteter og et sted at samles, ligesom Arbejdermuseets festsal. For arbejdere, der ikke kunne forsamlings lovligt, blev disse steder et helle, hvor folket fik en stemme. Arbejderne skabte selv forsamlingsstederne, der illustrerer arbejder-

klassens kamp for at forbedre arbejds- og levevilkår. Det er dette, der har enestående universel værdi.

Forsamlingsbygninger over hele verden

I 2009 lavede Arbejdermuseet en stor researchindsats, der har lagt et stærkt fundament, der har medført at vi allerede nu har et samarbejde med forsamlingsbygninger i Helsinki, Gent og to steder i Australien (Melbourne og Broken Hill). Bygningerne skal nomineres som en transnational serie-nominering, hvilket betyder at én plads på UNESCOs verdensarvsliste, kan bestå af mange bygninger i flere lande. På den måde sikrer vi, at arbejderbevægelsen repræsenteres bredest muligt. I den følgende tid skal vi lede efter arbejderforsamlingsbygninger særligt i Asien, Afrika og Latinamerika. Det er en spændende tid, vi går i møde.

DET RØDE HJØRNE

Frode Sørensen ved bogens præsentation. Den har fået en omfattende omtale i medier nord og syd for grænsen.

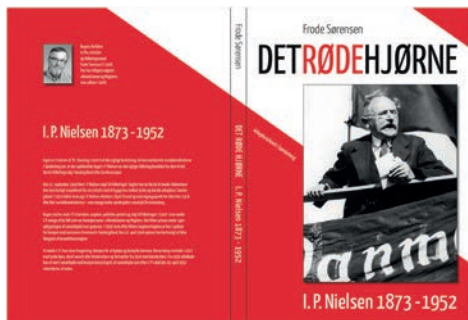
HISTORIEN OM I.P. NIELSEN OG SØNDERJYLLAND

► AF PREBEN SØRENSEN

I en spændende og bredt favnende skildring af den sjællandske bager I.P. Nielsens indsats som det første socialdemokratiske folketingsmedlem i Sønderjylland efter genforeningen i 1920, kommer bogens forfatter, fhv. minister Frode Sørensen, vidt omkring om hele udviklingen for parti og fagbevægelse nord og syd for grænsen frem til 1950-erne.

Th. Stauning sendte i 1920 I.P. Nielsen til Sønderjylland for at bygge bro mellem de danske og tyske arbejdere efter genforeningen, og han blev landsdelens populære folketingsmedlem i 23 år med en enestående betydning for landsdelen.

Han fik bopæl fra 1923 i "Hytten" i Broager sammen med hustruen Anna. Huset er stadig i familiens eje, og et oldebarn deltog således i bogens præsentation i den tidligere kaserne

Bogens for-og bagside

i Sønderborg, hvor bl.a. de tre lokalarkiver flytter ind i starten af 2021.

I bogen fortælles levende om indsatsen i parti og fagbevægelsen de forskellige årtier både landspolitisk og kommunalt samt i den lokale fagbevægelse. Udviklingen af den lokale socialdemokratiske presse blev ligeledes gennemgået –også I.P.Nielsens mange kontroverser med Flensborg Avis.

“Der Kindervater”

En vigtig del af I.P. Nielsens livsgerning var at hjælpe og beskytte børnene. Han havde selv under arbejdsophold i Tyskland set de elendige levevilkår for børnene dér og fik oprettet i samarbejde med begge landes myndigheder, ferieophold for tyske børn i Danmark. Han blev på denne baggrund kaldt “Der Kindervater”.

Fra 1924 oprettede han derefter Feriebørns Komiteen med opgaven at sikre sønderjyske

børn nogle dages ophold i København, hvor målet også var at knytte tættere bånd mellem Sønderjylland og hovedstaden. Ved 25 års jubilæet i 1949 kunne han se tilbage på at have sørget for 18.000 sønderjyske børns besøg i København.

Situationen under krigen

Bogen skildrer derefter hvorledes det grænseoverskridende samarbejde gik i stå ved nazisternes magtovertagelse i 1933, hvor arbejdernes partier og organisationer syd for grænsen blev smadret.

I bogen fortælles indgående om hvorledes perioden blev kendetegnet ved farlige illegale transporter af tyskere på flugt til Danmark, og hvor I.P. Nielsen i mange tilfælde havde en finger med i spillet-også med kritik af myndighederne. Den 12.april 1940 oplevede han selv kortvarigt at blive fængslet af besættelsesmagten. Som person var I.P. en lille ilter herre, der stædigt kæmpede for sin

sag og som regel fik sin vilje før eller senere. Hans politiske indsats og resultater var især mærkbar hvad angik forholdene i grænselandet på et vigtigt tidspunkt i landets historie.

VI RYDDER OP OG RYDDER UD

Det seneste to år har vi kigget endnu grundigere på museumssamlingen, end vi så tit gør – vi er nemlig i gang med en omfattende oprydning på magasinerne, fordi vi har et ønske om at rykke de bevaringsværdige genstande til bedre omgivelser.

► AF INGEBOG ZACHO RATH, MUSEUMSINSPEKTØR

I januar blev vi færdige med at vurdere over 10.000 genstande. Ting for ting, hylde for hylde, har vi bl.a. gennemgået nips, husgeråd, tobaks-, værktøjs-, og fødevarer-samlingerne. Mange genstande bevares selvfølgelig i museumssamlingen, men en del vil gøre større nytte i formidling og ikke lukket inde i montrer.

De vil blive taget ud af museumssamlingen og brugt aktivt i bl.a. Skoletjenesten og Børnenes Arbejdermuseum. En del er des-

værre for ødelagte til at kunne reddes eller hører ikke til i museumssamlingen længere. De bliver kasseret.

I en slavisk gennemgang på magasinet, kommer man af og til til at huske historier igen. For eksempel knapværktøj fra en hjemgående husmor, der betalte sine børns uddannelse og familiens første ferie nogensinde ved at slå knapper og sælge dem – ferien gik i øvrigt til Bornholm i 1950'erne.

Kvinderne her producerede knapper og bidrog dermed til en velkommen og nødvendig del af familiens økonomi.

MEDLEM AF VENNEFORENINGEN?

Så ta' dine venner med på Café & Ølhalle "1892" og få ekstra rabat!

Normalt er der 10% at hente i rabat, når du som medlem af Arbejdermuseets Venneforening spiser frokost hos os.

Men fra nu og indtil september kan du invitere helt op til fire gæster med på den rabat, så du får 10% på deres del også!

Så kom forbi vores smørrebrødsbord – vi glæder os til at se både dig og dine gæster!

FESTSALEN I EN NY OG BEDRE UDGAVE

Festsalen er hjertet i Arbejdermuseets 141 år gamle bygning. Her har der været holdt et utal af politiske møder, faglige debatter, begravelser, dansebal og 1. maj-fester. Takket være donationer fra fonde gennemgår festsalen nu en større restaurering. Håndværkere og konservatorer har travlt med at optimere klima- og lysforhold, male og restaurere historiske dele. Festsalen genåbner også med en ny udstilling på balkonen, der fortæller om 150 år med arbejderbevægelse i Danmark. Som besøgende vil man også kunne opleve de helt fantastiske historier, festsalen gemmer på ved nye lydfortællinger. Du kan godt glæde dig til 15. oktober, hvor sløret løftes for den nye festsal.

FESTSALENS STEMME

► AF JOSEFINE ALBRIS, MUSEUMSINSPEKTØR

Danmark måske vigtigste sal er i gang med at blive renoveret. Og formidlingen er en naturlig del af den indsats, der kulminerer med fejringen af 150-året for etableringen af arbejderbevægelsen i oktober 2021.

Under opbygning

En stor del af formidlingsprojektet er etableringen af en lys- og lydåret installation i Festsalen, som i skrivende stund er i sin produktionsfase. Forudsætningen for at kunne drømme om, det vi i ansøgningen har kaldt sanselige fortællinger, handler i første omgang om, at der kommer moderne, dynamiske installationer af både højtalere og lys.

Den strategiske placering af højtalere og lamper, der oplyser håndværksmæssige detaljer i salen, giver os mulighed for at overraske publikum og få dem til at orientere sig på nye måder i Festsalen.

Formidling, udsmykning, kunst

Hvad angår det færdige resultatet, så er vores ambition at overraske Festsalens

publikum hele dagen. Vi arbejder med dramatiserede fortællinger om begivenheder i Festsalen, arbejdersange indsunget af et til lejligheden etableret arbejderkor samt med alle kunstpauserne og stilheden derimellem.

Det samlede værk kan betragtes som vejret: der kommer og går og får stemningen i rumme til at skifte: Lydene bliver komponeret, så de kommer til at skylle ind over publikum som et pludseligt regnvejr, hvor de både kan være i tvivl om, om der virkelig er nogen der synger, samt hvor i salen lyden kommer fra, og om det kan passe, at de kan høre, at træreliefferne arbejder.

Mens lydfortællingen er som en storm, er en sang måske mere som en opklaring efter reg-

nen. Teknikken sikrer, at vi kan installere en såkaldt "randomizer" hvilket betyder, at dagene ikke bliver ens, og dermed bliver personalet og stampublikummet skånet for konstant, monoton støjforurening.

Kunstnerkollektivet og arbejderkoret

Til den kunstneriske produktion af lydinstallationen samarbejder vi med en dramaturg og en komponist fra den tværkunstneriske gruppe, der kalder sig Kunstnerkollektivet Vontrapp. De har en lang række storskala iscenesættelser fra steder som Museet for Søfart i Helsingør, Cisternerne på

Frederiksberg, Roskilde Domkirke, Bellahøj og Copenhagen Contemporary på CV'et. Det særlige ved Vontrapp er, at de arbejder stedsspecifikt med publikums fysiske og sanselige tilstedeværelse som omdrejningspunkt for en total iscenesættelse. Når vi skal lægge stemme til Festsalen, skal disse stemmer altså også repræsentere de mennesker, som historien om salen tilhører. Derfor vil vi på flere måder inddrage publikum i produktionen af lydinstallationen.

I arbejdet med lydværket har vi med publikums hjælp udvalgt sange fra bevægelsens start til i dag. Opslaget på Facebook

fik 310 kommentarer og gav et godt indblik i hvilke sange, der betyder noget i dag. Fremhæves kan Arne Würgles sangkatalog, samt en strejkesang som "Hope Computer". Sangene skal indsynges af et arbejderkor, som vi også har agiteret efter via Facebook.

Opslaget blev delt 85 gange og fik 35 modige, sangglade mennesker til at sende to vers af Socialisternes March til vores online audition. Foreløbigt er arbejdet med at skabe lydinstallationen en meget rørende proces, der vækker bred interesse hos publikum.

Vi kan kun håbe, at værket i sidste ende også vil kunne netop det: at gøre Festsalen levende og oplevelsen af den mere bevægende. Det fortjener Danmarks vigtigste Festsal.

”Sangen har vinger”

At sang og sangkultur har haft en plads i arbejderbevægelsen har sat spor i både ABA og i museumssamlingen: Her findes plakater og pokaler fra sangstævner, faner, kasketter og arkivalier efter utallige sangforeninger, et helt arkiv med sange samt flere kasser med sangbøger, der med Arbejdersangbogen, som fast omdrejningspunkt, kan mønstre rækker af sangbøger udi alle forgreninger af bevægelsen.

I en tid hvor fællessang og højskolesangbogen er på mode, er det oplagt at give arbejderne sangkultur den plads, den fortjener som kulturarv. Lige så snart, der var faglige organisationer, var der sangforeninger.

At samles om at synge har haft stor betydning for arbejderne træning i at organisere sig samt få skabt plads til både kultur og dannelse. Og selvom ”sang letter et hjerte og sangen er sund”, som A.C. Meyer skrev i Sypigens sang, så havde sangen også et politisk formål. Allerede ved Slaget på Fælledlen fortæller det, at arbejderne kom marcherende til fælledlen, mens de sang Socialisternes March. Sangen var et naturligt agitations- og kampmiddel fra bevægelsens start.

GENERALFORSAMLING

Venneforeningen indkalder hermed til Generalforsamling på Arbejdermuseet, **onsdag d.15.september, kl.16.**

Lizette Risgaard, formand for FH, vil holde et oplæg, og Søren Bak-Jensen vil orientere om museets situation. Vi glæde os til at se jer alle i den nyrenoverede festsal.

Lizette Risgaard, formand for FH
Fotograf Jesper Ludvigsen

DAGSORDEN vil stå på hjemmesiden og blive sendt ud på mail, når vi nærmer os, men i første omgang beder vi alle om at reservere datoen.

SOM MEDLEM AF ARBEJDERMUSEETS VENNER FÅR DU

- **GRATIS ADGANG** til museet
- **10% RABAT** i museumsbutikken
- **10% RABAT** i Café & Øl-Halle "1892"
- **INVITATIONER** til at deltage i særarrangementer, udstillingsåbninger, koncerter og foredrag
- **GRATIS ADGANG** til arrangementer i Selskab for Arbejderhistorie
- **BLADET** "Nyt om Arbejdermuseet" sendt til din adresse tre gange om året.

BESTYRELSEN FOR

ARBEJDERMUSEETS VENNER:

Formand

Gunda Sjøberg
gunda.sjoeberg@gmail.com
21 41 94 61

Næstformand

Merete Jensen
meretej54@gmail.com
21 41 94 97

Kasserer

Joan Jensen
vanlose.jensjoan@gmail.com
21 61 23 26

Sekretær

Bendt Thuesen
eogbthuesen@gmail.com
21 58 01 19

Bestyrelsesmedlem

Leif Max Hansen
leif.max.hansen@gmail.com
21 27 98 66

Bestyrelsesmedlem

Tom N. Jensen
tom.jensen@vebspeed.dk
40 24 59 23

Bestyrelsesmedlem

Søren Bak-Jensen
sbj@arbejdermuseet.dk
40 24 59 23

Suppleant

Ulla Jeppesen
ujeppesen@gmail.com
40 20 30 08

Suppleant

Birthe F. Jeppesen
birthe.jeppe@gmail.com
40 44 77 21

ARBEJDERMUSEET

Arbejderbevægelsens bibliotek & arkiv

MEDLEMSKORT

FOR ARBEJDERMUSEETS VENNER

GÆLDER FOR 2021

MELD DIG IND
I VENNEFORENINGEN:
BRUG KUPONEN
ELLER MELD DIG IND PÅ
WWW.ARBEJDERMUSEET.DK

Jeg vil gerne være medlem af Arbejdermuseets
Venner: sæt kryds, send kortet til os eller afleverer det
i museumsbutikken.

Kontingentsatser:

Studerende	☐	100 kr.
Enkeltpersoner	☐	250 kr.
Par	☐	400 kr.
Foreninger (indtil 100 medlemmer)	☐	600 kr.
Foreninger (fra 100-500 medlemmer)	☐	1.300 kr.
Foreninger (over 500 medlemmer)	☐	2.000 kr.

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR. OG BY: _____

E-MAIL: _____

**HUSK
VENLIGST
PORTO**

Arbejdermuseets Venner
Arbejdermuseet
Rømersgade 22
1362 København K

Afsender:

Arbejdermuseets Venner Rømersgade 22 1362 København K

POST

PP

DANMARK

BLIV VEN MED VENNERNE!

Foreningen Arbejdermuseets Venners fornemste opgave er at støtte Arbejdermuseet. Ud over at støtte op om det gode formål får du samtidig glæde af en mængde fordelagtige tilbud. Særlige arrangementer, gratis adgang til museet og 10% rabat i butikken.

Kom med 'hjem til vores historie'
– bliv ven med vennerne!

ARBEJDERMUSEET

Arbejderbevægelsens bibliotek & arkiv